

Tyrimas „Lietuvos chorų situacija karantino metu“

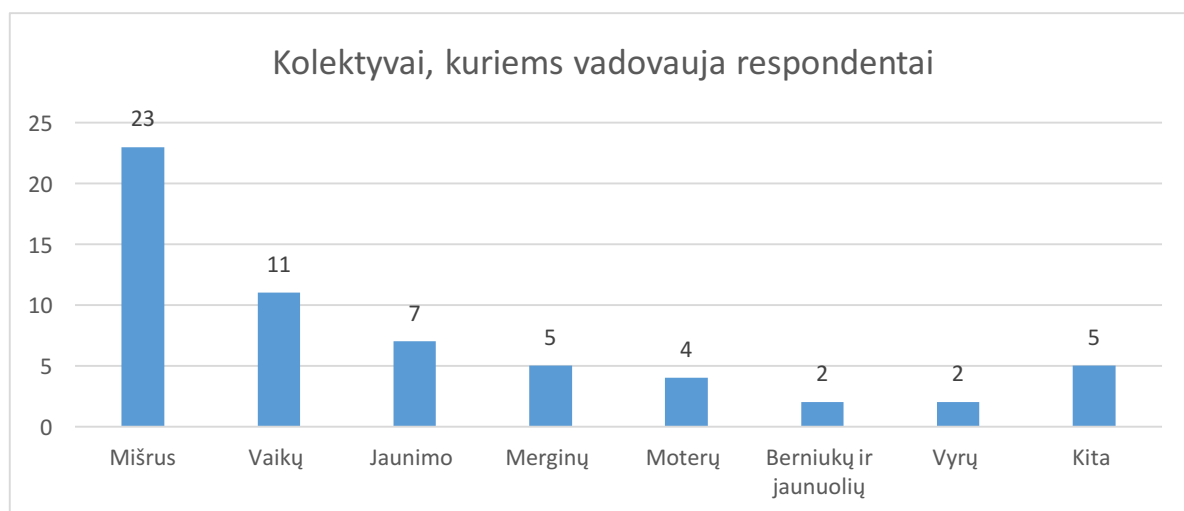
Tyrimas *Lietuvos chorų situacija karantino metu* vykdytas 2020 m. balandžio 2 d. – 2020 m. balandžio 17 d. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti kokia yra situacija Lietuvos chorinio meno lauke karantino metu. Uždaviniai: 1/ Nustatyti, ar chorai repetuoja karantino metu; 2/ Apžvelgti nuotolinio darbo patirtis; 3/ Atsižvelgiant į respondentų nuomones įvardyti bendras tendencijas nuotolinio ugdymo procese; 4/ Apibendrinus apklausos rezultatus pateikti adekvačias rekomendacijas.

Apklausos klausimynas išdėstytas trimis sluoksniais: 1/ Pirmais trimis klausimais siekiama išsiaiškinti kokiems chorams chorvedžiai vadovauja, kiek choristų jų kolektyvuose yra bei kokiuose miestuose chorai repetuoja; 2/ Ketvirtas – aštuntas klausimai (imtinai), iš dalies dešimtas, orientuoti į nuotolinį darbą karantino metu (mėginama išsiaiškinti, ar chorvedžiai dirba karantino metu, kokiomis priemonėmis naudojasi, ar planuoja nuotoliniu būdu dirbti karantinui pasibaigus etc.); 3/ Devintu bei vienuoliktu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar derėtų sukurti chorvedžių nuotolinio bendra(darbia)vimo įrankį ir, ar chorvedžiai norėtų dalyvauti mokymuose, kuriuose būtų pristatomi nuotolinio darbo su choru metodai. Paskutiniai trys klausimai – administracinio pobūdžio (respondentai galėjo pateikti vardus, pavardes, el. pašto adresus).

Apklausa vykdyta nuotoliniu būdu, imtis – 47. Nors respondentų skaičius nėra itin gausus, tačiau išryškėję dėsningumai leidžia daryti prielaidą, kad tyrimo rezultatai yra reprezentatyvūs.

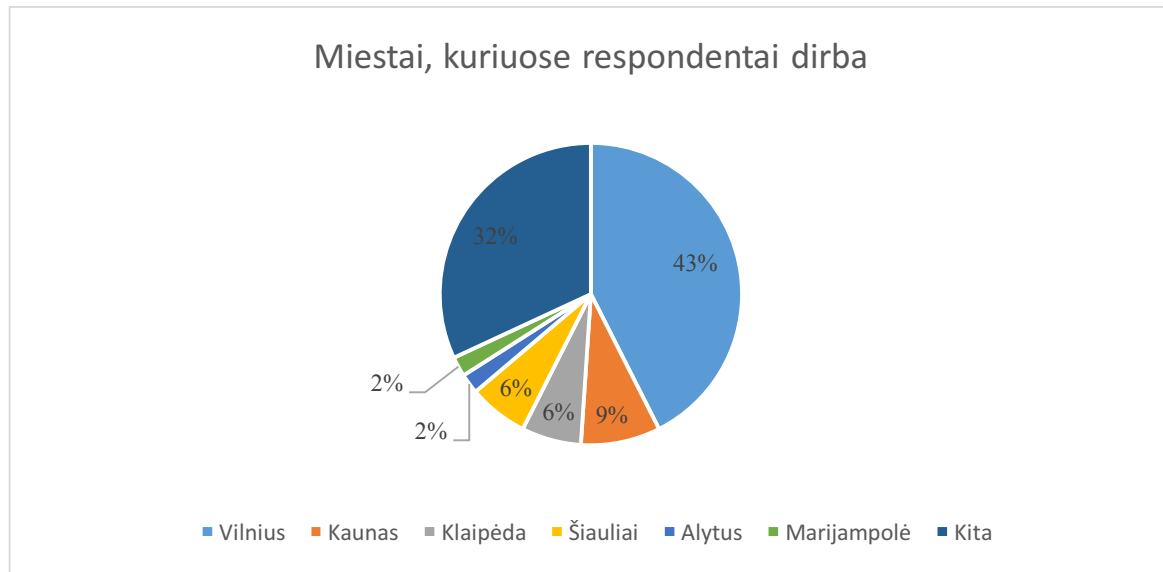
I. Chorai. Choristai. Vietovės.

23 apklausoje dalyvavę respondentai vadovauja mišriems chorams. 11 respondentų paminėjo, kad dirba su vaikų kolektyvais, 7 – su jaunimo, 5 – su merginų, 4 – su moterų, po du – su berniukų ir jaunuolių bei vyrų. Po vieną respondentą pažymėjo, jog vadovauja jaunių, studentų, menų mokyklos mišriam, bažnytiniam, berniukų chorams. Vienas respondentas dirba su ansambliu. Paminėtina, kad kai kurie chorvedžiai dirba su keliais kolektyvais, dėl to pasirinkimų skaičius (59) nėra lygus respondentų skaičiui (47).

Įvertinus kiek choristų dainuoja respondentų vadovaujamuose kolektyvuose (2167 dainininkai) išvestas vidurkis, mediana ir moda. **Trečio klausimo** atsakymų vidurkis – 46, vidurinis imties rezultatų skaičius (mediana) – 40, dažniausiai pasikartojantis choristų kiekis kolektyve (moda) – 40.

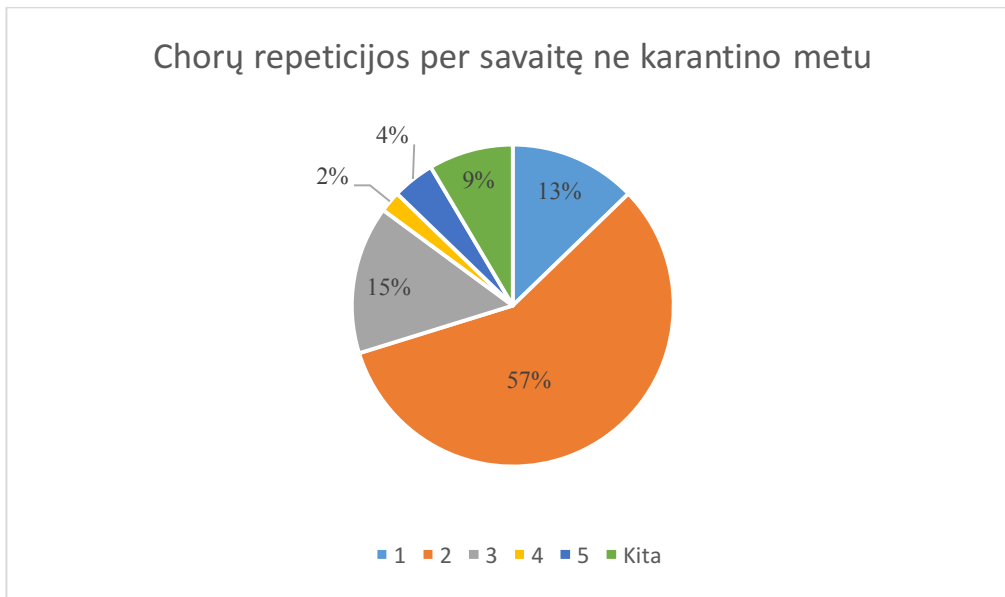
Respondentai dirba įvairiuose Lietuvos miestuose – Vilniuje (20), Kaune (4), Klaipėdoje (3), Šiauliuose (7). Po vieną chorvedį reziduoja Alytuje bei Marijampolėje. Pažymėtina, kad galimuose apklausos atsakymuose buvo pateikti ne visi Lietuvos miestai (buvo galima pasirinkti iš didesnių miestų sąrašo), dėl to dalis respondentų (15) pasirinko atsakymą „kita“.

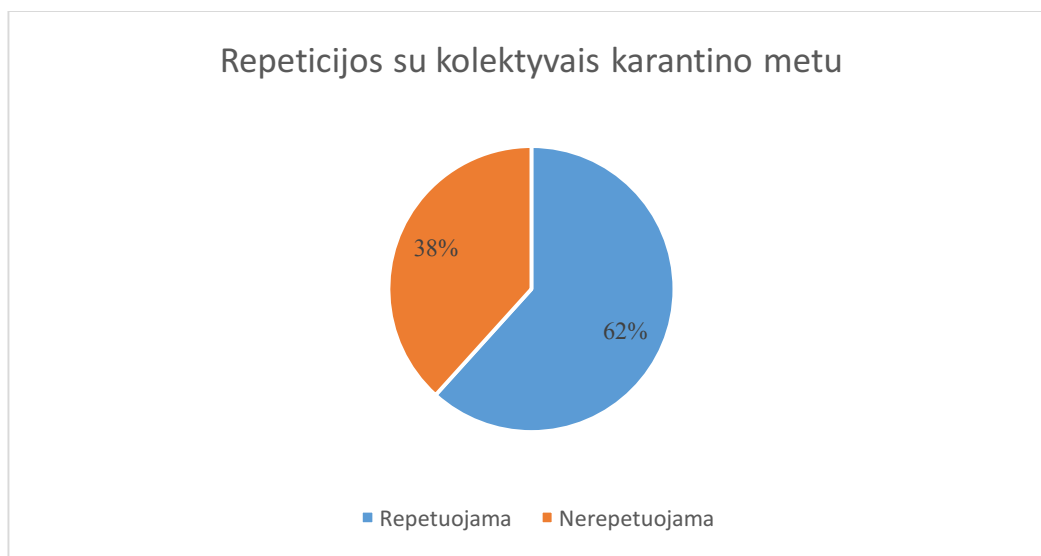
Apibendrinant galima teigti, kad respondentų dauguma dirba su mišriais, vaikų arba jaunimo kolektyvais. Kolektyvai repetuoja įvairiuose Lietuvos miestuose (dauguma respondentų pasirinko didžiuosius, tačiau, akivaizdu, kad chorinė veikla plėtojama ir kt. (mažesniuose) miestuose ar miesteliuose).

II. Lietuvos chorų darbas karantino metu

Ketvirtu klausimu siekta išsiaiškinti kiek dažnai chorai repetavo **ne karantino** metu. Dauguma respondentų pažymi, kad su choru repetavo du sykius per savaitę (27 chorvedžiai iš 47). Šeši paminėjo, kad dirbo kartą per savaitę, o septyni, kad tris. Kiti atsakymai – epizodiniai (juos nurodė po vieną, arba po du chorvedžius). Vienas respondentas pažymėjo, jog su choru repetavo keturis sykius per savaitę, du, kad – penkis. Du chorvedžiai konkretizavo: bendrai su choru dirbama 2 k. per savaitę, tačiau tris, arba du kartus vyksta atskiros balsų repetacijos (vienas respondentas pažymėjo, jog esant choristų norui su jais dirba individualiai). Dviejų chorvedžių nuomonės iškrenta iš bendro atsakymų konteksto. Antai, vienas paminėjo, kad nedirbo su choru apskritai, o kitas – jog su kolektyvu ne karantino metu repetavo nuotoliniu būdu.

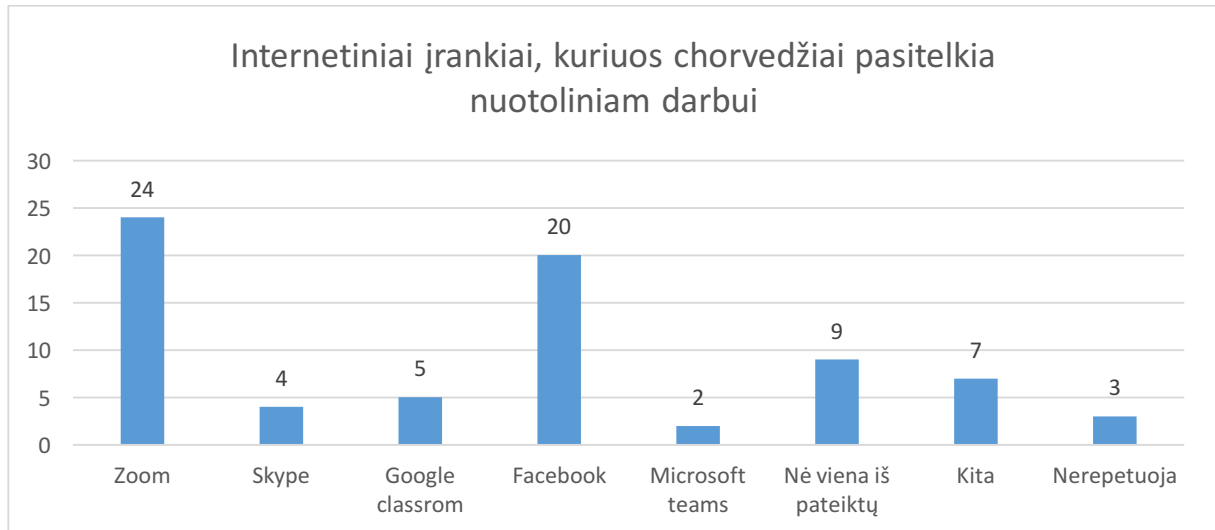
Peržvelgus **penkto klausimo** atsakymus, galima teigti, kad beveik 2/3 chorvedžių (29 iš 47), pasitelkdami įvairias internetines platformas, ar kt. nuotolinio bendravimo įrankius, dirba (repetuoja, siunčia užduotis ir pan.) su kolektyvais.

Šeštas klausimas atskleidė kokiomis internetinėmis platformomis, ar kt. bendravimo priemonėmis naudojasi apklausoje dalyvavę. Paminėtina, kad pasirinkimų variantų suma – 74, dėl to galima daryti prielaidą, jog chorvedžiai renka kelias platformas / įrankius, idant būtų užtikrintas kokybiškesnis choristų ugdymas. Daugiausia respondentai pasirinko Zoom (24 pasirinkimai), Facebook (20 pasirinkimų¹), Google classroom (5 pasirinkimai), Skype (4 pasirinkimai), Microsoft teams (2 pasirinkimai). 9 chorvedžiai nurodė, kad nesinaudoja nė vienu iš pateiktų įrankių. Pavieniui respondentai pažymėjo, jog repetuoja, ar informacija su

¹ 15 respondentų nurodė, kad naudojasi facebook socialiniu tinklu, o 5, – kad messenger. Pastarieji atsakymo variantai buvo susumuoti, nes sistemos yra susijusios.

choristais dalijasi pasitelkdami kitas priemones, pvz. dainininkams siunčia *midi* failus su įrašais, taip pat naudojasi stambių duomenų persiuntimo įrankiu *wetransfer*, „Tamo“ dienynu, video konferencijų priemone *Jitsi meet*, socialiniu tinklu *youtube*, video redagavimo įrankiu *filmora* (7 pasirinkimai). Du chorvedžiai nurodė, kad nerepetuoja, o vienas mano, jog nuotolinis (virtualus) dainavimas yra tik darbo imitavimas, pasižymintis nekokybiškumu. Dėl pastarosios priežasties respondentas choro dainininkų laiko negaišina.

Septintu klausimo tikslas – išsiaiškinti koku būdu chorų vadovai pateikia mokymo(si) medžiagą choristams, jeigu nesinaudoja įvairiais (šeštame klausime aptartais) internetiniais įrankiais. Klausimas buvo atviras, dėl to respondentų nuomonės įvairios: *siunčiu „midi“ failus e-mail su akompanimentu ir atskirų balsų partijomis lėtesniame tempe* (1); *pateikiu choro partijų įrašus bei fonogramas mp3, taip pat choro partitūras el.paštu* (2); *naudoju el.paštą, messenger, viber, moodle, zoom, whatsapp* (3); *papildomai siunčiu partijų įrašus* (4); *į konferenciją siunčiu nuorodą ir siūlau paklausti geros muzikos* (5); *kol kas savarankiškai <dirbame> pagal turimus įrašus* (6); *facebook grupėje dalinamės įsidainavimo video įrašais, planuoju įdainuoti atskiras partijas savarankiškam mokymuisi* (7); *nusiunčiamos į facebook grupę partitūros ir mp3 įrašai, siūloma įsidainuoti stebinti youtube patalpintą vaizdo medžiagą, laukiama grįžtamasis ryšys – nufilmuota mokinio veikla ir atsiųsta komentavimui, patarimams ir kt.* (8); *Kadangi daugumos choristų amžius yra garbus, jų nevarginu naujomis programomis – tiesiog paruošiau prasidainavimo pratimų porciją (išsiunčiau video meilais) ir kartą į savaitę nusiunčiu kūrinių audio failus su partijomis mokymuisi (fortep+balsas). Ir kažkokią ypatingą rezultato nesitikiu, bet dainininkai sako, kad kai ateina repeticijų laikas – prasidainuoja, pasimankština ir stengiasi pradainuoti tą kūrinių partiją* (9). Pažymėtina, kad respondentų kalba netaisyta, o atsakymai subendrinti, t. y. pasikartojant atsakymams pasirinktas vienas jų variantas.

Paprašius pristatyti metodiką (**aštuntas klausimas**), kurią chorvedžiai naudoja dirbdami su choristais, išryškėja keturi virtualaus dainininkų ugdymo modeliai: 1/ Vienalypis; 2/ Dvilypis (a/b/c); 3/ Trilypis; 4/ Keturlypis. Pirmas modelis orientuotas į choristų mokymąsi; Antras – vienu atveju (a) į dainininkų mokymąsi ir kontrolę, antru atveju (b) – į dainininkų mokymąsi ir bendras repeticijas, trečiu (c) – į bendras repeticijas ir kontrolę; Trečias nukreiptas į choristų mokymąsi, kontrolę ir repetavimą bendrai; Ketvirtas – į dainininkų mokymąsi, kontrolę, bendras repeticijas ir individualų darbą. Paminėtina, kad vienas

respondentas nurodė, jog užsiima švietėjiška, organizacine veikla, t. y. su choristais klauso įrašų, aptaria ateities planus, bendrauja apie dabarties realijas, tačiau nerepetuoja.

I. Vienalypis (mokymasis)

- „Facebook grupėje pateikiu video medžiagą (įsidainavimo, balso treniruočių medžiagą: užsienio chorų pavyzdžius, vokalo studentai sutiko padaryti video siužetus įsidainavimui specialiai pagal mūsų choro galimybes, dabar jau daugėja ir vokalo specialistų atvirų video internete. Naujų kūrinų partijas planuoju įrašyti tiesiog telefonu, skambant pilnam kūriniui“.
- „Įdainuoju dainų partijas ir jas talpinu messenger choro grupėje. Choristai mokosi savarankiškai klausydami įrašų“.
- „Chormeisteriai įrašė savo prasidainavimo pratimų bloką, kuris siunčiamas į choro grupę, taip kiekvienas choristas prasidainuoja sau priimtinu laiku, nenutraukiamas balso lavinimo procesas. Kūrinių partijos įrašomos į garso takelius, kad kiekvienas choristas galėtų mokintis savo partiją savarankiškai“.

II a. Dvilypis (mokymasis ir kontrolė)

- „Buvome suplanavę nemažai koncertų, festivalių ir t.t. Turėjome mokytis stambia formą, karantino metu kiekvienas choristas stambia formą mokosi savarankiškai turėdamas natas ir kiekvienam balsui skirtus balso įrašo failus, kad jei nemoka skaityti iš lapo, galėtų klausytis balso įrašo ir mokytis pagal įrašą. Viso choro bendrų repeticijų online nedarome, nes kaip visi žinome, niekad neskambės, kaip gyvas atlikimas. Nes internetu vienų garsas atsilieka, kitų pastringa ir t.t. Tai repetuoju su kiekvienu choro nariu online individualiai“.
- „Repetuoju, ne su balsais, o užduodama vaikams muzikines užduotis, kad jas atliktų ir atsiųstų man. Aš pakomentuoju“.
- „Įrašau partijas, siunčiu Whatsapp vaikams ir el. paštu tėvams Jie išmokę įrašo ir atsiunčia. Siunčiu dainų šventės repertuaro įrašus youtube kanle, kad galėtų kartu padainuoti ir prisiminti, ką jau buvo išmokę“.
- „Susitariamas repeticijos laikas ir repetuojama balsais prieš tai įrašius partijas per Sibelijų, su kitais įdainuojamos partijos ir naudojant facebook, su kitais per zoom programą. Taip pat parašoma informacija ir įkeliami failai su natom ir įrašais į facebook grupes ir google classroom, bendraujama per messenger ir facebook paskyras“.
- „Nusiunčiamos į facebook choro grupę partitūros ir mp3 įrašai, siūloma įsidainuoti stebint youtube patalpintą vaizdo medžiagą, laukiamas grįžtamasis ryšys – nufilmuota mokinio veikla ir atsiųsta komentavimui, patarimams ir kt.“.
- „Choristams išsiunčiu natas, taip pat paruoštus kūrinių audio failus / fonogramas, kurių dėka dainininkai pasiruošia ir įrašo savo partiją. Tokiu būdu ruošiame naują repertuarą pokarantiniam laikotarpiui. Natas surenku Sibelius programa, jos pagalba padarau ir audio failus“.
- „Atskirų partijų įrašų siuntimas. Susijungus padainuoti individualiai. Klausyti jau esamų savo ar youtube įrašų“.

II b. Dvilypis (mokymasis ir dainavimas bendrai)
<ul style="list-style-type: none"> „Metodika paprasta. Prieš pradėdant dirbti su choru išsiunčiau choristams klausimus telefonu sms dėl prisijungimo galimybių ir turimų įrenginių. Gavau atsakymus. Išsirinkau patogiausią darbui su choru platformą zoom. Išmokau pati dirbti su programa. Išsiunčiau mokomuosius filmukus, kaip prisijungti telefonu ir kompiuteriu prie zoom platformos. Gavau daug klausimų ir nuogąstavimų iš choristų dėl jų kompetencijos IT technologijų srityje. Startuojam ateinančią savaitę. Pradžioje jungiamės visas choras. Vėliau – dirbsime balsų grupėmis. Prisijungimo laiką, priminimus, natas ir kitą info siunčiu per facebook sukurtą grupę arba el. paštu ir sms. Chore dainuoja įvairaus amžiaus žmonės. Iš jų 2 parašė, kad prisijungti galimybių neturės dėl įrenginių nuotoliniam dainavimui neturėjimo. Kiti 2 parašė, kad dirba mokytojais ir prie kompiuterio praleidžia 16 valandų per dieną, todėl artimiausiu metu susilaiko nuo nuotolinių repeticijų. Didelių pasiekimų nuotoliniu būdu nesitikiu. Tęsimė naujų kūrinių repeticijas. Galvojau, kad tai bus daugiau chorinės bendrystės palaikymas ir choristų nuotaikos kėlimas namuose. Lauksiu kada su choristais galėsime susitikti realiose repeticijose gyvu garsu“.

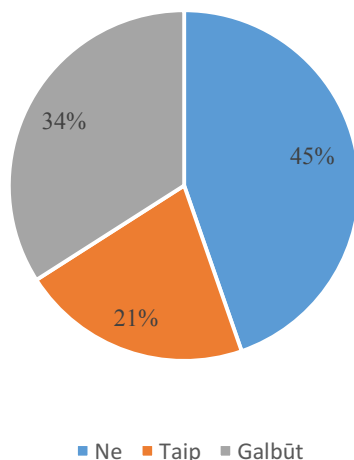
III c. Dvilypis (dainavimas bendrai ir kontrolė)
<ul style="list-style-type: none"> „Naudojame zoom programą. Kol kas vykdome keletą „projektų“. Mūsų choro mėgstamos dainos virtuali versija (kiekvienas choristas dainuodamas nusifilmuoja sekdamas kitą įrašą). Sumontuosime ir pažiūrėsime kas pavyko. Kitas „projektas“ skirtas jau išmokytų partijų tobulinimui. Ateinančią savaitę rengsime balsines repeticijas, jų metu pasikartosime seniau dainuotus kūrinius ir prašėme kiekvieno choristo nusifilmavus save dainuojant atsiųsti choro vadovams, kad galėtume kiekvieną pakomentuoti asmeniškai“

III. Trilypis (mokymasis, kontrolė, repetavimas bendrai)
<ul style="list-style-type: none"> „1. Natas skelbiu FB <facebook> grupėje 2. Įrašau partijas Teams'e 3. Nuotolinės tiesioginės repeticijos Teams'e 4. Atsiskaitymai – individualūs, per Teams“.

IV. Keturlypis (mokymasis, kontrolė, repetavimas bendrai, repetavimas individualiai)
<ul style="list-style-type: none"> „ 1/ Natos (pdf) su garso įrašais (sibeliaus failas) patalpinamos google classroom platformoje (taip pat, esant galimybei patalpinamas ir etaloninis kito choro vaizdo įrašas); 2/ Choristams nurodoma užduotis ir nustatomas terminas iki kada jie turi atsiųsti įrašytą garso failą vertinimui; 3/ Vieną kartą per savaitę repetuojama bendrai, zoom platf.; 4/ Kam ne itin gerai sekasi – siūloma dainuoti individualiai“.

Dešimtu klausimu norėta išsiaiškinti, ar karantinui pasibaigus chorvedžiai, greta įprasto repetavimo, planuoja naudoti nuotolinio ugdymo įrankius. 21 iš 47 respondentų pasirinko neigiamą atsakymą, 16 paminėjo, kad galbūt pasitelks įgytus nuotolinio ugdymo įgūdžius, o 10 chorvedžių pažymėjo, jog naudosis nuotolinio darbo su choru galimybėmis.

Ar chorvedžiai planuoja su chonais dirbti nuotoliniu būdu pasibaigus karantinui?

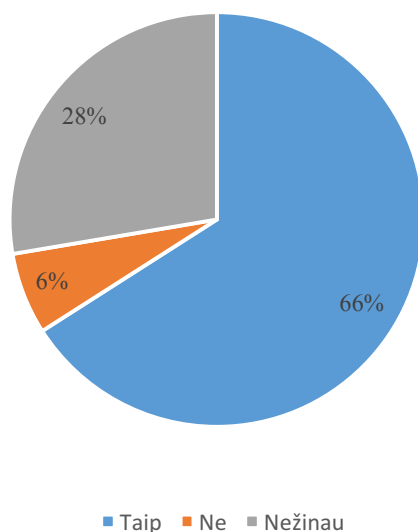

Apibendrinant respondentų nuomones galima teigti, kad chorvedžiai ne karantino metu dažniausiai repetuodavo du sykius per savaitę. Koreliacija tarp choristų, dainuojančių respondentų kolektyvuose ir repeticijų kiekio per savaitę skaičiaus ne karantino metu yra teigiama – 0,78. Tai reiškia, kad kuo kolektyvas didesnis, tuo daugiau kartų per savaitę repetuoja ir šis teiginys yra teisingas 8 iš 10 atvejų. Choro repeticijų perkėlimas į virtualią erdvę neišgąsdino didesnės dalies respondentų, t. y. daugumos chorų veikla nenutraukta. Daugiausia chorvedžių renkasi *Zoom* bei *Facebook* nuotoliniam repetavimui užtikrinti, kai kurie kompiliuoja kelias, idant kolektyvų veikla būtų visavertiškesnė. Paminėtina, kad didesnė dalis savo metodikas pristačiusių respondentų renkasi dvilypi virtualaus mokymo modelį – kuomet dainininkai mokosi ir kontroliuojama jų dainavimo kokybė, arba choristai ruošiasi individualiai ir repetuojama bendrai (ar grupėmis), arba užtikrinama dainininkų dainavimo kokybė ir choristai repetuoja bendrai (ar grupėmis). Viena vertus, pasibaigus karantinui 45 procentai respondentų neplanuoja pasitelkti nuotolinių (virtualių) būdų repetuojant su kolektyvais. Antra vertus – nemažai respondentų yra neapsisprendę (34 proc.), dėl to daugumos nuomonė šiuo klausimu yra miglota.

III. Bendra(darbia)vimas

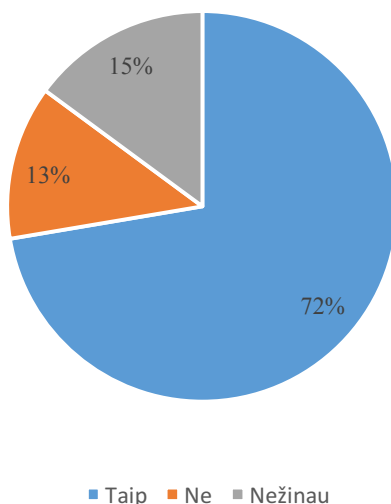
Devintu klausimu tikėtasi išsiaiškinti, ar respondentai norėtų, jog būtų sukurtas bendravimo įrankis, kurio pagalba chorvedžiai galėtų dalintis nuotolinio darbo su chonais patirtimi, taip pat galėtų aptarti chorinio meno aktualijas, diskutuoti ir pan. 2/3 respondentų pasirinko teigiamą atsakymą, 13 chorvedžių nežino, o trys šiai – idėjai nepitaria.

Ar reikalinga sukurti chorvedžių bendravimo platformą?

Paskutinio (**vienuolikto**) apklausos klausimo rezultatai rodo, jog 3 iš 4 chorvedžių pageidautų, kad būtų surengti nuotolinio darbo su choru mokymai (nemokami). 7 respondentai nežino, o 6 mano, kad tokio pobūdžio kursų rengti yra netikslinga.

Ar reikalingi nuotolinio darbo su choru mokymai?

Apibendrinant respondentų nuomones galima teigti, kad dauguma chorvedžių tikisi, jog bus sukurtas bendravimo įrankis. Paminėtina, kad respondantai pageidautų nemokamų mokymų, kuriuose būtų pristatytos nuotolinių repeticijų galimybės, pasidalinta virtualaus darbo patirtimi ir pan.

REKOMENDACIJOS

1. Nors pastarojo tyrimo rezultatai, tikėtina, yra reprezentatyvūs, tačiau siūloma tyrimą plėtoti, siekiant išsiaiškinti kokia chorų situacija yra dabar. Vertėtų pasidomėti ne tik chorvedžių, bet ir choro dainininkų nuomonėmis į susidariusią situaciją.
2. Atsižvelgiant į respondentų pageidavimus siūloma sukurti nuotolinio bendravimo įrankį.
3. Atsižvelgiant į chorvedžių nuomones rekomenduojama inicijuoti nemokamus nuotolinio darbo su choru mokymus. Siūloma pasitelkti vaikų choro „Ugnelė“, berniukų ir jaunuolių choro „Ažuoliukas“ nuotolinio darbo patirtis.